

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Дмитренко Ю.С.

науковий співробітник,

Науково-методичний центр кадрової політики

Міністерства оборони України

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИЛОВИХ СТРУКТУРАХ УКРАЇНИ

В Україні поліграфні технології активно застосовуються у практичній діяльності фахівців ряду складових сектору безпеки та оборони України а саме: Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Державної фіскальної служби України, Міністерства юстиції України, Міністерства оборони України, а також низки недержавних організацій.

Застосування поліграфних технологій в Державних силових структурах регулюється керівними документами, розробленими в цих структурах. Серед них наказ ГУБОЗ МВС України № 1 2000 р., наказ МВС України від 28.08.2001 року № 743 «Про проведення експерименту щодо використання комп'ютерних поліграфів у діяльності органів внутрішніх справ»[3], на основі якого була розроблена Концепція впровадження комп'ютерних технологій з використанням поліграфа у систему МВС України з програмою її реалізації. Як експеримент цей відомчий підзаконний акт показав свої позитивні результати, що лягли в основу прийняття чергового наказу в системі МВС України від 28.07.2004 року № 842 «Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України»[4]. Даний наказ затвердив, зокрема, «Інструкцію щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України» за № 1373/9972 [5]. Знайшов своє відображення поліграф і в Законі України «Про Національну поліцію» № 580-VIII від 02.07.2015 року, частина 2 ст. 50. У міністерство юстиції України наказ від 27.07.2015 р. № 1350/5 «Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції України від 08.10.1998 року № 53/5» пункт 6.8 [1]. В ЗС України наказ МО України від 14.04.2015 р. № 164 «Про затвердження Інструкції про порядок організації та проведення опитування персоналу з використанням поліграфа у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України» [2]. Наказ Служби безпеки України від 04.02.2016 № 45 була затверджена «Інструкція про порядок проведення службових розслідувань та службових перевірок щодо військовослужбовців Служби безпеки України» [6].

Застосування поліграфних технологій в силових структурах на даний час регулюється внутрішніми наказами, та підзаконними актами, але відсутність

єдиного Державного органу контролю щодо застосування поліграфічних технологій приводить до того, що в кожній окремій структурі є своє бачення підходів та методів застосування ОВП, крім цього на даний час в Україні немає державного навчального закладу, в якому готують фахівців в даному напрямку. Навчанням спеціалістів, в тому числі й для Державних силових структур, займаються приватні школи, які мають різні напрямки та підходи до процедури ОВП і, як правило, суперечать одна одній та являються конкурентами на ринку надання даних послуг. Навчання в даних організаціях, як правило, проводиться на якомусь одному з приладів, продажом якого, в основному, і займається дана організація. І коли після закінчення курсів поліграфолог приходить в ту чи іншу Державну організацію дуже часто складається ситуація, коли там прибори іншого виробника, і приходить, як правило, самотужки освоювати прибор та особливості його роботи, що значно знижує результативність роботи на цьому етапі.

Доречно зауважити, що відсутність контролю на державному рівні призводить до стихійної появи в на ринку України приладів, які не завжди відповідають вимогам стандартів та якості. Не зайвим буде сказати, що діяльність недержавних, організацій, які застосовують поліграфічні технології, а також приватних поліграфологів не регулюється взагалі, що спричиняє низку проблемних питань, пов'язаних з непрофесіоналізмом осіб, які займаються такою діяльністю. Через відсутність контролю з боку держави за поліграфологами (спеціалістами, експертами) на українському ринку праці поряд з добросовісними приватними компаніями поліграфологів, з'являються й комерсанти, які переслідують одну мету, заробіток, ігноруючи при цьому, основоположні принципи законності, добропорядності, справедливості, неупередженості виконання цих досліджень. Така ситуація значно ускладнює можливість відшкодувати шкоду, моральну або фізичну, яка може бути завдана людині під час її тестування на поліграфі.

Крім того, відсутність законодавства призводить до певної «самодіяльності», тобто, хто як хоче так і застосовує поліграф, незважаючи на високу вірогідність порушити права людини і громадянина. Цілком очевидно, що на сьогодні вкрай необхідним є врегулювання застосування поліграфічних технологій в Україні, встановлення вимог до осіб, які отримують сертифікат (свідоцтво, диплом – будь-який документ), який дозволяє бути поліграфологом, тобто захистити наших співвітчизників від дилетантів і самозванців. Також, необхідно забезпечити українське суспільство від нав'язливого бажання деяких роботодавців перевірити співробітників на «детекторі брехні» при тому без потреби, а також законодавчо встановити морально-етичні межі, які не може переступати ця процедура тестування осіб.

До того ж, відсутність норм, що регулюють використання поліграфа, на жаль, не стримує виробництво, збут поліграфів і надання послуг з його допомогою. Тобто ринок в цьому напрямку тільки набирає обертів і збільшує обсяги. Відповідно, у найближчому майбутньому можна прогнозувати в Україні кардинальні зміни в цій галузі.

В результаті проведеного дослідження стає очевидним, що вирішення вищезгаданих проблем можливе тільки при розробці та впровадженні на законодавчому рівні, документів, що будуть регулювати застосування поліграфічних технологій на державному рівні. Крім цього виникає необхідність створення єдиного контролюючого органу, який візьме на себе функцію контролю за законністю та якістю застосування поліграфічних технологій.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства юстиції України від 8.10.1998 року № 53/5 «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

2. Наказ Міністерства оборони України від 14.04.2015 року № 164 «Про затвердження Інструкції про порядок організації та проведення опитування персоналу з використанням поліграфа у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0477-15>.

3. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.08.2001 року № 743 «Про проведення експерименту щодо використання комп'ютерних поліграфів у діяльності органів внутрішніх справ».

4. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.07.2004 року № 842 «Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-04>.

5. Інструкція щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1373-04>.

6. Наказ служби безпеки України від 04.02.2016 № 45 «Про затвердження Інструкції про порядок проведення службових розслідувань та службових перевірок стосовно військовослужбовців Служби безпеки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0328-16>

Мазур С.Є.

студентка,

*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

СПЕЦІАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОСІБ, ЯКІ ПРЕТЕНДУЮТЬ НА ЗАЙНЯТТЯ ПОСАДИ ПРОКУРОРА

Згідно з КУ прокуратура становить єдину систему, на яку покладаються наступні завдання: підтримання державного обвинувачення в суді; організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що